

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ DARBO INSPEKCIJA PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS

Biudžetinė įstaiga, Algirdo g. 19, 03607 Vilnius, tel. (8 5) 265 0193, faks. (8 5) 213 9751, el. p. info@vdi.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188711163

Gerbiamasis įmonės vadove

2016-11-25 Nr. SD-37-14506

20 METŲ - PAMOKOS VIS DAR NEIŠMOKTOS. KODĖL?

Valstybinė darbo inspekcija (toliau - VDI) susirūpinusi, kad per pastaruosius 20 metų šalies miškininkystės sektoriaus įmonėse įvyko 484 nelaimingi atsitikimai darbe, per kuriuos 374 darbuotojai patyrė lengvas, 58 - sunkias ir 52 - mirtinas traumas. Skaičiuojant mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe dažnumą miškininkystės sektoriuje, 100 tūkst. darbuotojų (tokia skaičiavimo tvarka nustatyta pasauliniu mastu) 2014 m. teko 62 mirtini nelaimingi atsitikimai darbe - dažnumas buvo 12 kartų didesnis nei vidutinis šalyje.

Darbų pavojingumą miškuose patvirtina ir santykinis rodiklis, nusakantis proporcijas tarp lengvų ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe: šalies mastu vienam mirtinam nelaimingam atsitikimui darbe tenka 50 lengvų, o miškininkystės sektoriaus įmonėse - tik 4,4, t.y. beveik net kas penktas nelaimingas atsitikimas darbe yra mirtinas.

Iš visų darbuotojų (484), miškininkystės sektoriuje per 20 metų patyrusių traumas, 24 (5,0 proc.) buvo neblaivūs. Tačiau iš mirtinas traumas patyrusių miško darbuotojų neblaivus buvo beveik kas trečias (15 iš 52 arba 29,9 proc.).

Daugelio metų nelaimingų atsitikimų darbe analizės duomenys rodo, kad iki 90 proc. visų sunkių ir mirtinų susižalojimų darbe patiria miško kirtėjai, kai ant jų nuvirsta (užgriūva) kertami medžiai (ir / ar šakos), kurie dažniausiai prieš tai dar būna ir įstrigę.

Ne išimtis ir šie metai, nes sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe aplinkybes ir pagrindines priežastis sąlygojo veiksniai, kai nuleidžiant medžius darbuotojams buvo draudžiama: pjaustyti įstrigusio medžio kamblį, atpjaustinėti kalades, daryti įstrigusio medžio kamiene pjūvį, pakirsti šaknis ar kelmą, pjauti kitą medį, į kurį įstrigęs nupjautasis, stovėti pavojingoje zonoje neįsitikinus, kad virsdamas medis, į kurį įstrigęs nuleidžiamas medis, neužkris ant darbuotojo. Būtent nurodytų draudimų nebuvo laikomasi šiose įmonėse ir dėl to įvyko skaudžios nelaimės:

2016-02-08 - UAB „Sava giria“, Šiaulių apskritis; sunkus nelaimingas atsitikimas darbe;

2016-02-10 - UAB „Daugėta“, Alytaus apskritis; sunkus nelaimingas atsitikimas darbe;

2016-02-29 - VĮ Pakruojo miškų urėdija, Šiaulių apskritis; sunkus nelaimingas atsitikimas darbe;

2016-03-17 - VĮ Dubravos eksperimentinės-mokomosios miškų urėdijos Vaisvydavos girininkija, Kauno apskritis; mirtinas nelaimingas atsitikimas darbe;

2016-04-26 - UAB „Valdo ranga“, Telšių apskritis; mirtinas nelaimingas atsitikimas darbe.

Pasitaikė atvejų, kai sunkiai ar mirtinai sužalotas kirtėjas buvo neblaivus (2,6 prom. - UAB „Valdo ranga“), neapmokytas ir neatestuotas (UAB „Daugėta“), biržėje dirbo vienas (Vaisvydavos girininkija).

Neseniai (2016-10-23) nelaimė darbe įvyko „Ž. Jagmino individualioje įmonėje“, Kauno apskritis: nupjautas medis virsdamas įsikabino į kitą medį. Kirtėjui pastarąjį nupjovus, abu medžiai krisdami sužalojo miško kirtėją, kuris patyrė kaulų lūžius.

Nors ir 2015 m., ir šiais metais šiek tiek mažiau miško kirtėjų patyrė traumas būdami neblaivūs, taip pat ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe mažiau, tačiau, skaitydami nelaimingų atsitikimų darbe aktus (N-1), stebime tas pačias aplinkybes bei priežastis, kaip ir prieš 20, 15, 10 ar 5 metus. Užaugo nauja karta, tačiau susidaro nuomonė, kad miško kirtėjai darbų saugos pažeidimus „perduoda“ iš kartos į kartą. Tenka

apgailėstauti, kad darbų vadovai, savo ruožtu, taikstosi su tuo ir toleruoja (pasyviai stebėdami) darbuotojų pažeidimus, kurių prevencijos neužtikrina darbuotojų saugos ir sveikatos vidinė kontrolė, neskiriamas reikiamas dėmesys miško kirtėjų kvalifikaciniam įgūdžiams gerinti.

2016 m. pradžioje VDI, pasitarusi su miškininkystės sektoriaus socialiniais partneriais (darbdavius ir darbuotojus atstovaujančiomis organizacijomis), organizavo miško kirtėjų profesinių įgūdžių tyrimą.

Tuo tikslu 2016 m. sausio 19 d. įsakymu buvo patvirtinta „Miško kirtėjų darbų saugos žinių lygio momentinės apklausos anketa“ (toliau - Anketa), reglamentuotos apklausų organizavimo procedūros. Apie apklausų organizavimą buvo informuoti (ei. ryšio priemonėmis) miškininkystės sektoriaus darbdavių centrinių įstaigų ir organizacijų bei šakinės profesinės sąjungos vadovai.

Informuojame, kad VDI parengė „Miško kirtėjų darbų saugos žinių tyrimo, atsižvelgiant į 2016 m. iki rugsėjo 1 d. gautų apklausos anketų analizės rezultatus, apibendrinimą“ (toliau - Apibendrinimas), kuris pridedamas prie šio laiško.

Analizės rezultatai, iš esmės, atsako į šio laiško pavadinime pateiktą klausimą „Kodėl?“ - t.y. nepakankamos teorinės (vadinasi - ir praktinės) žinios: daugiau negu pusė (53,8 proc.) miško kirtėjų nesugebėjo teisingai atsakyti į visus penkis Anketoje nurodytus klausimus, o bendras atsakytų klausimų vidurkis yra 4,1. Žemiausios vidutinės atsakymų reikšmės gautos iš Šiaulių (3,6), Kauno (3,8) ir Utenos (4,0) apskričių miško kirtėjų. Šiaulių apskrityje neatsirado nė vieno miško kirtėjo, kuris būtų teisingai atsakęs į visus (5) klausimus. Šiek tiek geresni atsakymai užfiksuoti Alytaus (4,8), Panevėžio (4,4) ir Klaipėdos (4,3) apskrityse.

Blogiausiai buvo atsakinėta į antrą (dėl atsitraukimo takų ilgio pjaunant medžius, kurių storis išmatavus 1,3 m aukštyje yra daugiau nei 14 cm) ir trečią (dėl užtūros storio, kad medis virstų statmenai išpjovai) klausimus: atitinkamai 65,7 proc. ir 73,5 teisingų atsakymų. Geriausiai - į penktą (kas draudžiama nuleidžiant įstrigusius medžius) klausimą: 97,0 proc.

Suprantama, darbuotojui labiausiai rūpi gauti kuo didesnę atlyginimą, darbdaviui (savininkui) - kuo didesnę pelną... Taip, finansai svarbu. Bet nesirūpinimas sveikata niekada neduos norimų dividendų (ypač - ilgalaikėje perspektyvoje) nei darbdaviui, nei darbuotojui.

Gerbiamasis įmonės vadove,

1. Rekomenduojame su Apibendrinime pateiktos analizės rezultatais bei šiame laiške pateikta informacija supažindinti (suteikiant neplaninio instruktavimo statusą) miško kirtėjus ir aptarti nepriekaištingo darbų saugos reikalavimų vykdymo bei darbo drausmės laikymosi problematiką.

2. Kurdami saugesnes darbo vietas miškų kirtavietėse turite eliminuoti (arba sumažinti) galimus pavojus ir jų sukeliamas rizikas darbuotojų gyvybei ir / ar kitokiam sveikatos pakenkimui. Tuo tikslu akcentuotinos Jūsų, kaip organizatoriaus, pareigos įgyvendinant:

2.1. Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 11 straipsnio „**Darbdavio pareiga**“ 2 dalį: „Darbdaviui atstovaujantis asmuo siekdamas įgyvendinti darbdavio pareigą organizuoja prevencinių priemonių (techninių, medicinos, teisinių, organizacinių ir kitų), skirtų nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevencijai, įgyvendinimą, nustatydamas įmonėje šių priemonių įgyvendinimo ir kontrolės tvarką, paskirdamas darbdavio įgaliotus asmenis ir duodamas jiems konkrečius pavedimus įgyvendinti prevencines priemones“;

2.2. Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 19 straipsnio „**Darbuotojų saugos ir sveikatos vidinė kontrolė įmonėje**“ 1 dalį: „Darbdaviui atstovaujantis asmuo, organizuodamas darbą įmonėje, nustato darbuotojų saugos ir sveikatos būklės vidinę kontrolę, darbo ir poilsio režimą, darbo apmokėjimą taip, kad būtų sudarytos sąlygos, skatinančios darbuotojus laikytis darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų“;

2.3. Mokymo ir atestavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais bendrųjų nuostatų **5 ir 6 punktus:**

„**5.** Darbuotojai, kuriems nepakanka profesinių įgūdžių arba instruktuojant suteiktų žinių, kad galėtų saugiai dirbti, prieš pradėdami dirbti ar perkelti į kitą darbą, darbdaviui ar darbdaviui atstovaujančiam asmeniui nustačius tokių darbuotojų mokymo ir profesinių įgūdžių lavinimo poreikius bei mokymo trukmę, mokomi darbo vietose, įmonėse, seminaruose arba juos moko profesinio mokymo teikėjai darbdavio ar darbdaviui atstovaujančio asmens nustatyta darbuotojų mokymo ir žinių darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais tikrinimo ir vertinimo tvarka.“;

„6. Darbuotojai, prieš pradėdami dirbti pavojingus darbus, kurių sąrašas patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 3 d. nutarimu Nr. 1386 „Dėl pavojingų darbų sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 87-3751), mokomi darbo vietose, įmonėse, seminaruose arba juos moko profesinio mokymo teikėjai darbdavio ar darbdaviui atstovaujančio asmens nustatyta darbuotojų apmokymo tvarka“;

3. Atsižvelgiant į tai, kad daugumos nelaimingų atsitikimų vykdant miško kirtimo ir susijusių darbų priežastys, iš esmės, yra analogiškos pagal veiksnius ir aplinkybes, siūloma:

3.1. Mokant ir/ ar instruktuojant darbuotojus biržėje prieš pat pradėdant darbus aptarti su darbuotojais klaidas, kurios buvo nustatytos ankstesnių nelaimingų atsitikimų darbe metu, įskaitant ir nurodytus šiame laiške bei laiško prieduose.

3.2. Užtikrinti kiekvieno darbuotojų saugos ir sveikatos pažeidimo, kurį miško kirtėjas padarė atlikdamas darbus, vertinimą, įskaitant pažeidimų paviešinimą kitiems miško kirtėjams.

3.3. Praktikuoti miško kirtėjų žinių patikrinimo apklausas (pasinaudojant pridedamos Anketos forma arba pagal įmonėje parengtą ir pritaikytą anketos formą) po nelaimingų atsitikimų darbe, incidentų, nustačius darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų nesilaikymo įmonėje atvejus, taip pat priimant į darbą naujus darbuotojus.

Laukiame Jūsų atsiliepimų (info@vdi.lt) į šį raštą, pastebėjimų dėl miško kirtėjų anketų analizės rezultatų, pasiūlymų dėl atitinkamų teisės aktų reikalavimų galimo keitimo ir kitais, su saugiais miško darbais susijusiais klausimais.

Taip pat siūlome lankytis mūsų svetainėje (www.vdi.lt), kviečiame konsultuotis su mūsų teritorinių skyrių apskrityse darbo inspektorais dėl darbuotojų saugos ir sveikatos, darbo įstatymų įgyvendinimo bei jų pažeidimų prevencijos, spręsti NA darbe nagrinėjimo, bendrų seminarų organizavimą darbo vietose ir kitus klausimus.

PRIDEDAMA:

1. Draudimai įstrigus medžiui medyje (schema), [1 schema](#).
2. „Miško kirtėjo darbų saugos žinių lygio momentinės apklausos anketa“, [2 lapai](#).
3. „Miško kirtėjų darbų saugos žinių tyrimo, atsižvelgiant į 2016 m. iki rugsėjo 1 d. gautų apklausos anketų analizės rezultatus, apibendrinimas“, [3 lapai \(atskiras priedas\)](#).
4. Miško kirtėjų apklausų analizė pagal apskritis (lentelės), [6 lapai \(atskiras priedas\)](#).

Lietuvos Respublikos vyriausiasis
valstybinis darbo inspektorius

Jonas Gričius